

TEMELJ I USPJEŠNOST ŠTOVANJA MAJKE BOŽJE

Ovim pastoralnim razmišljanjima želim doprinijeti ispravnom shvaćanju štovanja Božje i naše Majke, presvete Djevice Marije. O ispravnom, naime, shvaćanju ovisi dubina, čvrstoća, ustrajnost, nepokolebljivo pouzdanje u uspješnost ovog štovanja, kao i rast u istinskom kršćanskom životu, kojem je usmjerena svaka pobožnost.

Odmah na početku sažeto iznosim sadržaj članka, da bude kao projekcija koja bi imala olakšati njegovu preglednost i povezanost.

Temelj i uspješnost ovog štovanja jest *Marijina veličina*, koja je božanskog karaktera. Mi je na zemlji ne možemo shvatiti, govori enciklika o Bezgrešnom Začecu (DS, 2800). Ta se veličina sastoji u tome: a) što je Marija *Božja Majka* i kao takva obdarena je *puninom svetosti*, od koje se pod Bogom ne može veća zamisliti (ib.). Sveti Jeronim govori: »punina sve milosti, koja je u Kristu, ušla je u Mariju, *iako drukčije*« (quamquam aliter — cit. II nokt. Bezgr. Začecé prije lit. obnove); b) što je sa *svojim Sinom najdublje sudjelovala u djelu otkupljenja*; c) što je *prava naša duhovna majka*, majka milosti, svojim zagovorom, ali najvećma i temeljno onim svojim intimnim sudjelovanjem u djelu otkupljenja.

Eto, u toj Marijinoj mnogostrukoj veličini stoji *uspješnost* štovanja Maje Božje, tj. izvor i snaga da budemo uslišani. Naša osobna pobožnost i vjera samo su *redoviti uvjet* činjeničkog *uspjeha* našega štovanja, naime, da se dolično pripravimo za primanje onoga što štovanjem prosimo.

1. Veličina Majke Sina Božjega

Kad bismo bili umjetnici — slikari, mi bismo svoju majku naslikali što god bismo mogli ljepše. Dalje od toga nikomu nije moguće. Samo je jednom čovjeku, i to Čovjeku — Bogu, bilo moguće ne samo zamisliti nego i ostvariti da njegova Majka bude najidealnija, najsavršenija u svim svojstvima, najljepša među ženama i najsvetija od svih stvorova na nebu i na zemlji, i zato najmoćnija poslije Boga.

Kad je Bog u svojem nacrtu odlučio da po svome Sinu u određenom vremenu izvrši djelo otkupljenja ljudskog roda u milosrđu i pravednosti, Sinu Božjemu je bila potrebna čovječja duša koja će se Bogu najdublje klanjati i u najpotpunijem posluhu životnog predanja najsavršenije ga ljubiti. Potrebno mu je bilo čovječje tijelo i krv, da Bogu Ocu prinese savršenu žrtvu izmirenja u potpunoj božansko-ljudskoj ljubavi. To je temeljni razlog Utjelovaljenja. Da sve ostalo u djelu otkupljenja bude odgovaralo naravi nas ljudi i da nas učini Božjom djecom, u kojoj će strujiti pravi milosni božanski život, trebalo je da Sin Božji postane sin čov-

ječji — čovjek. Taj posluh potpune žrtve života i neomeđena ljubav utje-
lovaljenoga Božjeg Sina jesu u isto vrijeme i naš uzor i izvor posvećenja
našeg posluha i ljubavi prema Bogu, odakle i naša ljubav prema našoj
subraći ljudima prima božanski karakter i vrijednost u očima nebeskog
Oca.

Kako je Božje djelo otkupljenja uistinu divno! I božanski i čovječji
savršeno. Odgovara i Bogu i ljudima. To djelo izvršila je Božja ljubav.
Time nam je Bog očitovao i dubinu svoje pravednosti i svoga beskrajnoga
milosrđa na »najljudskiji«, a to znači čovjeku najbliži način. Ta Božja
»ljudskost« išla je do svojih krajnjih granica. Kada je, naime, Sin Božji
imao postati čovjekom, nije mu Bog na zaseban način stvorio čovječju
narav, nego je htio da tu narav primi od jedne odabrane svete žene. Htio
je da Božji Sin kao čovjek ima svoju pravu majku. Ona će mu, doduše na
djevičanski način, to jest bez sudjelovanja muža, a Božjim izvanrednim
djelovanjem, dati sve ono što svaka majka daje svome djetetu: u njezinu
krilu On će kao čovjek biti začat. Devet mjeseci će ga njegova Majka
nositi pod svojim srcem, roditi, svojim mlijekom dojiti, brižno njegovati
dokle god bude trebao njezine skrbi. I sve će se odvijati u jednom obi-
teljskom ozračju, u kojem će Bogom odabrani čovjek, sv. Josip, kao Ma-
rijin djevičanski muž, biti svjedok njezina vječnog djevičanstva, a pred
zakonom i ljudima onoga vremena bit će smatran ocem i stvarni skrbnik
i glava obitelji.

Ta od Boga odabrana žena, da bude Majkom Božjega Sina, jest ona
sveta nazaretska Djevica Marija, zaručena sa svetim čovjekom Josipom,
o kojima nam jasno govore sveta evanđelja. Bog je Mariju za to dostojan-
stvo prebogato ukrasio svojim milostima već od časa njezina začeca. Ona
je u životu svojim vjernim sudjelovanjem s tim milostima uvijek rasla u
krepostima, nadasve krepostima vjere, ufanja i ljubavi. Zato je poslije
Boga i Krista najveća u svetosti, više negoli svi stvorovi na zemlji i na
nebu. Zato ju je anđeo pri navještenju u Božje ime pozdravio: »Zdravo,
milosti puna! Gospodin s tobom!« (Lk 1, 28). Marijino Božje majčinstvo
temeljni je razlog zbog kojeg je, poslije Boga i Krista i u svezi s njima,
najdublje štujemo i s najvećim pouzdanjem zazivamo.

Kada je neki govornik držao pohvalni govor o Filipu II., makedon-
skom kralju (+ 336 pr. Krista), Ocu Aleksandra Velikog, poslije raznih
pohvala ovako reče: »Ali čemu, o Filipe, da nabrajam tvoje velike zasluge
i djela? Dovoljno je da ti kao u najveću pohvalu rečem: imao si za sina
— Aleksandra!«

Slično, govoreći po ljudsku — premda u dubini otajstva neizmjer-
no različito, možemo i Marijine odlike i njezinu moralnu veličinu sažeti u
jedno: čemu da nabrajamo, o Marijo, sve tvoje kreposti i prednosti iznad
svih zemaljskih i nebeskih stvorenih bića? Dovoljno je da ti kao u naj-
veću pohvalu kažemo: imala si, i još uvijek imaš, za svoga pravoga Sina
Bogočovjeka, Isusa Krista!

2. Marijina duhovna veza sa svojim Sinom

Zaronimo u svjetlu vjere, koliko možemo, duboko u otajstvo Marijina Božjega majčinstva, kako bismo još više uvidjeli Marijinu veličinu, koja izlazi iz njezine najtješnje nadnaravne povezanosti s njezinim Sinom. Kad je Marija kod navještenja izgovorila Gabrielu one za sve nas spasonosne riječi: »Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj!« (Lk 1, 38), nije se radilo jedino o tomu da ona postane tjelesnom Majkom Isusovom. Marija je toga časa u potpunoj predanosti Bogu s punom ljubavlju prihvatila sve ono što će joj kroz život, po Božjoj volji (Mar. cultus, 21), donositi njezino majčinstvo Božjega Sina, koji dolazi da bude otkupitelj i spasitelj svih ljudi žrtvom svoga života od prvoga časa svoga zemaljskog postojanja pa do vrhunskog završetka na križu. Tako je ona već od toga časa potpuno posvetila sebe. Osobi i Djelu svoga Sina te sudjelovala u otajstvu otkupljenja i postala uzrok spasenja i sebi i ljudskom rodu (LG, 56). To sudjelovanje Majke u Sinovljenovu djelu otkupljenja još je izrazitije i očitije bilo prigodom Isusova prikazanja u hramu. Duh Sveti, a to je isti Kristov Duh, svojim je nadahnućima vodio i Kristovu Majku te savršeno usklađivao njezinu dušu s unutarnjim raspoloženjima srca njezina Sina. Prikazanje Isusovo u hramu četrdeseti dan nakon njegova rođenja, kako je propisivao Mojsijev zakon, bilo je više nego izvršenje onoga propisanog obreda. Tu je Isus, savršeno se služeći razumom i voljom, obnovio svoje životno prikazanje nebeskom Ocu za otkupljenje i spasenje svijeta i njegova se Majka tome Sinovljevu prikazanju pridružila (usp. Mar. cultus 19). Ovo ujedinjenje Majke i Sina u djelu otkupljenja najjasnije se je pokazalo na Kalvariji, gdje je Krist konačno »prinio sam sebe Bogu kao žrtvu bez mane« (Heb 9, 14); a Marija, stojeći blizu Križa (usp. Iv 19, 25), »duboko je sudjelovala u boli sa svojim Sinom i s majčinskim se srcem pridružila njegovoj žrtvi, pristajući s ljubavlju na žrtvovanje Žrtve, koju je sama rodila« (LG 58).

3. Marijino duhovno majčinstvo prema nama

U ovoj Marijinoj najtješnjoj vezi duše i srca s dušom i srcem svoga Sina u njegovu životnom djelu otkupljenja neposredni je izvor Marijina duhovnog majčinstva svih nas ljudi. Isus nam je naime u potpunom smislu i neizmjernom vrijednošću svoga životnoga djelovanja i žrtve zaslužio sve Božje milosti potrebne za naše posvećenje i vječno spasenje. Njegova presveta Majka, uvijek vođena Duhom Svetim, sjedinjena s mislima i nakanama srca svoga Sina prinosila je njegove i svoje žrtve. Time je u jedinstvu sa Sinom i u snazi njegovih neizmjernih zasluga zaslužila pred Bogom, koliko samo može založiti stvorenje puno milosti i svetosti, milosti posvećivanja i spasenja sebe i svih ljudi. Onaj Isusov poklik s Križa: »Evo

ti majke!« (Iv 19, 27), upravljen učeniku Ivanu, a po njemu i svim ljudima, bio je samo jedna Isusova potvrda onoga što je Marija svojim suživljenjem s njime za nas već bila postala, a pod Križem do vrhunca dovršila.

4. Izvor časnih Marijinih naslova

Tu je izvor onih raznih dičnih naslova što ih Crkva pridaje Božjoj Majci: Majka Crkve, Majka svih vjernika, Suradnica Isusova u djelu otкупljenja, Suotkupiteljica, Posrednica svih milosti i mnogih drugih označenih u Gospinim litanijama. Svim tim naslovima nipošto ne umanjujemo dužnu čast Bogu, ili vrijednost i bezuvjetnu potrebu Kristovih zasluga, ili njegova vrhovnog posredništva kod nebeskog Oca. Naprotiv, sve to još većma veliča i Božje dostojanstvo i Kristovo posredništvo, jer — štujući i zazivajući Božju Majku — veličamo i Boga i Krista, koji je najvećim bogatstvom svojih milosti i svetosti duboko uveo svoju Majku u srž otajstva cjelovitoga sadržaja kršćanske ili Kristove religije. Zato pravo shvaćanje Marijine veličine ne može zapravo prelaziti granice štovanja i zazivanja Božje Majke. Svako naime pravo štovanje Majke jest štovanje Sina, svako štovanje Kraljice jest štovanje Kralja, svako zazivanje pomoći kod Posrednice svih milosti jest, preko nje, zazivanje Vrhovnog Posrednika — Krista.

5. Crkva na najosobitiji način štuje Mariju u svom bogoslužju

Eto razloga zašto je Crkva uvijek posebno štovala i zazivala Božju Majku, zašto su toliki pape u raznim prigodama često poticali vjernike na njezino štovanje sve do današnjega pape Pavla VI. Crkva svagdanosti Božju Majku u »Časoslovu Božjega naroda«, osobito u žrtvi sv. Mise, u kojoj se uvijek spominje Božja Majka, pa i onda kad nije neki njezin blagdan ili zavjetna Misa u njezinu čast. U kalendaru opće Crkve ima 12 Marijinih blagdana, a u pojedinim krajevima ili mjestima ima posebnih Gospinih blagdana koje slavi narod tih krajeva ili mjesta. Nova građanska godina, prvi siječnja, započinje upravo Gospinom svetkovinom: »Blagdan svete Bogorodice Marije«. To je najdičniji Marijin naslov, jer je temelj i sadržaj svih Gospinih odlika. Pod njezinim, dakle, zagovorom želi Crkva da započne svaku Novu godinu, eda bismo je čitavu pod njezinom zaštitom i prosljedili. Ostali njezini blagdani imali bi osvježiti u nama vjeru, pouzdanje i ljubav prema Bogorodici, slaveći one posebne milosti ili odlike što nam ih na razmatranje pružaju pojedini Gospini blagdani. U tu svrhu bilo bi dobro da razmotrimo u svojem domu ono što se nalazi u Časoslovu, Misalu ili kojoj drugoj zgodnoj knjizi. Tako bismo s većom pozornošću i pobožnošću saslušali ono što se u crkvi tog blagdana čita i propovijeda. U tom Marijanskom ozračju dolikuje pristupiti sakramentu sv.

ispovijedi (ako nas savjest na to zove), pa u duhovnom sjedinjenju s Božjom Majkom blagovati od svete euharistijske žrtve. Molit ćemo je da nam ona podari barem nešto od svojih misli i raspoloženja koja su je oživljavala kada je nebeskom Ocu prinosila Isusa Krista u času njegova prikazanja u hramu i, osobito, kada je stajala pod križem svoga Sina i kada ga je — prema predaji — primala u sv. pričesti iz ruku Isusova ljubimca sv. Ivana.

6. Štovanje Majke Božje izvan liturgijske službe

Osim ovog temeljnog liturgijskog štovanja i zazivanja Božje Majke vjernici su je oduvijek štivali i zazivali njezin majčinski zagovor različitim pobožnim vježbama i molitvama, bilo skupno, bilo pojedinačno. Crkva je uvijek poticala vjernike da na ispravan način gaje, i osobno i skupno, različite načine pobožnosti prema Božjoj Majci, kako to već odgovara kršćanskom načinu mišljenja pojedinih naroda, krajeva, mjesta i svakoga pojedinca. To je učinio i Drugi vatikanski sabor učeći i opominjući sve sinove Crkve »da uvelike cijene praksu i pobožne vježbe prema njoj što ih je tokom vjekova preporučilo učiteljstvo Crkve« (LG 67).

7. Gospin ružarij

Između ostalih pobožnosti prema Gospi mnogi pape čestu su pozivali vjernike, a to čini i današnji papa Pavao VI., da mole »Gospin pozdrav« i ružarij — Gospinu krunicu. Pavao VI., navodeći riječi Pija XII., naziva krunicu: »Sažeti sadržaj čitava Evandjelja« (totius Evangelii breviarium — Marialis cultus, 42) i »Evandeoska molitva« (ib. 44). Usmene molitve krunice su naime gotovo sve uzete iz Evandjelja, a u sadržaju petnaest otajstava ružarija nalaze se sva glavna otajstva kršćanstva o kojima govori Evandjelje. I u njima se vidi duboka veza Marijine i Isusove duše u djelu otkupljenja sve do konačne vječne slave u nebu. Stoga Pavao VI. i veli da molenje ružarija ima vrijednost uzdavanja hvale Bogu i Bogorodici i traženja zagovora. Posebno ističe da ružarij bude u isto vrijeme i razmatranje otajstava, jer je to kao duša molitve. Tako će ružarij biti i priprava za bolje shvaćanje i sudjelovanje u liturgijskoj molitvi. U njegovim ćemo otajstvima naći također uzor i poticaj za kršćanski kreposni život.

8. Radosna otajstva krunice

U »Radosnim otajstvima«: pri andeoskom navještenju Marija pokazuje živu vjeru u Božje riječi, svestranu predanost Bogu prihvaćajući sve što god On od nje traži (1. ot.). Netom se je pod njezinim srcem Božji Sin

učovječio, žuri se da posluži staricu Elizabetu, koja također u sebi već 6 mjeseci nosi sina Ivana, budućega Isusova preteču. Tako se preko Marije Elizabeta napuni Duha Svetog a Ivan bi posvećen još prije rođenja. Marija divnim hvalospjevom »Veliča duša moja« hvali Boga priznajući da su sve one velike milosti u njoj samo dar milosrdnoga Boga (2. ot.). Marija i Josip pokoravaju se carevoj naredbi o popisu pučstva i putuju u grad svojih predaka, u Betlehem. Budući da se tada ispunilo vrijeme Isusova rođenja, oni prihvaćaju Božji promisao. Marija u Betlehemu rodi Isusa u skrajnom siromaštvu jedne staje, prema je s Josipom u Nazaretu bila spremila skromnu koljevku za očekivanog Božjega i svoga Sina (3. ot.). Pri kazujući četrdeseti dan Isusa u jeruzalemskom hramu, pokoravaju se oni propisanom obredu Mojsijeva zakona. Ali oni tom prigodom prikazuju i sebe i Njega nebeskom Ocu kao žrtvu za spas svijeta. Time su svima dali primjer i poticaj kako treba prihvatiti Božje odredbe. Posebno to vrijedi za roditelje kad Bog zove nekog od njihove djece da se Njemu posveti u duhovnom zvanju ili kad neke zarana pozove k Sebi u vječnost (4. ot.). Dvanaestogodišnji Isus, Marija i Josip, uzlazeći prema Mojsijevu zakonu u jeruzalemski hram, svima su primjer u sudjelovanju u svetom bogoslužju u određenim danima. Ostanak Isusov u Hramu, a da Marija i Josip nisu znali, očita je Isusova pouka da treba vršiti jasnu Božju volju (očitovanu u Božjim zapovijedima ili nekom sigurnom Božjem pozivu) iznad bilo čije zapovijedi ili želja, pa i samih roditelja. Konačni silazak Isusa, Marije i Josipa iz Jeruzalema u Nazaret i njihov zajednički život primjer su obiteljskog života. Isus, kao čovjek, bio je Marijin Sin i najmlađi član obitelji. Stoga je bio poslušan Mariji i Josipu (Lk 2, 51). Svi su pak zdužno radili da mogu održati svoj skromni način života. Molitva, međusobna ljubav i poštovanje činili su sretnom njihovu obitelj. Josip je po Božjoj volji bio glava i vođa obitelji. Zato kad je trebalo nešto izvanredno poduzeti (npr. bijeg u Egipat i povratak u Nazaret), Bog je po anđelu obavještavao Josipa što treba raditi. Josip je, međutim, uvijek ostao duboko skroman te s najvećim poštovanjem i ljubavlju susretao Mariju, koja je — kao Majka Božjeg Sina — bila pred Bogom daleko veća u svetosti. S najdubljim poklonstvom i predanjem u duši posluživao je Isusa u svemu što mu je bilo potrebno za život. Isus je pak, kad je uzrastao, svojom suradnjom u poslu u potpunoj sinovskoj zahvalnosti i poslušnoj ljubavi olakšavao životne teškoće Josipa i Marije. On ih je kao Bog zacijelo i nagrađivao novim nebeskim darovima (5. ot.).

9. Žalosna otajstva

Žalosnim otajstvima ružarija, koja sadržavaju glavne momente Isusove muke i konačno smrt na križu, lakše ćemo razumjeti i veličinu uvrede koju grijesi nanose Bogu. Po njima ćemo jasnije vidjeti i beskrajnu Isusovu ljubav, koja prihvaća tolike patnje i sramotu smrti na križu radi

našeg spasenja, kao i Marijinu neizmjernu ljubav, kojom u srcu prikazuje sve te patnje svoga Sina i boli svoje duše za otkupljenje, posvećenje i vječno spasenje svih ljudi.

10. Slavna otajstva

Slavna otajstva ružarija snažno oživljuju našu vjeru u duboki smisao našega života koji je često isprepleten patnjom. Ona nas ispunjaju radosnom nadom: križevi su sredstvo našeg sudjelovanja u djelu Isusova otkupljenja i našeg posvećenja te siguran put k našem blaženom uskrsnuću i vječnoj sreći. Kristovo uskrsnuće i uzašašće, Marijino uznesenje dušom i tijelom u nebo te vječna slava svih svetih jesu Božja garancija za to svima onima koji iskreno i potpuno prihvate Krista.

11. Praktična prednost ružarija

Istina, sveta Misa je najodličniji čin bogoštovlja. Beskrajna je njezina vrijednost, jer je obnavljanje Kristove žrtve. No, budući da ružarij razmatra sva otajstva otkupljenja, on priprema dušu za uvijek plodnije razumijevanje i sudjelovanje u sv. Euharistiji. Osim toga, ružarij ima praktičnu prednost jer ga možemo moliti u svako vrijeme i na svakom mjestu, pa i onda kad uz najbolju volju ne možemo poći u crkvu. Mnogi priznaju da im je molitva ružarija pomogla ne samo u duhovnim i duševnim već i tjelesnim potrebama. Nerijetko to graniči s pravima čudesima. Katkada Bog učini i pravo čudo po zagovoru Majke Božje, Kraljice presvetog ružarija. Jedino su Bogu i Mariji poznate sve pomoći podarene ljudima po ružariju. Sveti arški župnik Ivan Vianey lijepo reče: tek na svršetku svijeta Bl. Dj. Marija će se potpuno smiriti. Dotle je ona kao majka trajno zauzeta skrbeći se za svoju brojnu duhovnu djecu.

Zaključak

Sve nas to potiče na ustrajnost u svagdanjoj molitvi i štovanju Majke Božje. Razmatranjem Isusovih i Marijinih otajstava u ružariju sve bolje i dublje ćemo upoznati i uzljubiti našega Božanskog otkupitelja i njegovu presvetu Suradnicu u istom djelu posvećenja i spasavanja ljudi. Time ćemo bolje sudjelovati u slavljenju sv. Mise, toga središnjeg kršćanskog otajstva u kojem se trajno obnavlja Kristova žrtva. Bolje ćemo upoznati i vrijednost svih svetih sakramenata, koji protekoše iz Isusova Srca na križu, te se plodnije njima služiti. Tako ćemo postati odvažniji da nasljedujemo Isusa i Mariju u potpunoj ljubavi i predanju Bogu i u služenju braći ljudima. To će biti najbolji plodovi štovanja Božje Majke. Po tim stvarnim plodovima Isus i Marija će nas poznati kao »svoje« u vremenu i u vječnosti.